

ДО
Инж. **Димитър Манолов**,
Президент на КТ „Подкрепа“
Инж. **Александър Загорев**
Конфедерален секретар на КТ „Подкрепа“

Пламен Димитров,
президент на КНСБ
Огнян Атанасов,
вицепрезидент на КНСБ

ОТ
Сдружение „Въздух за здраве“,
председател Александър Симидчиев
office@air4health.eu

„Грийнпийс“ – България,
представявана от Меглена Антонова
meglena.antonova@greenpeace.org

ОТВОРЕНО ПИСМО

във връзка със замърсяването на въздуха от ТЕЦ „Бобов дол“
Големо село, Община Бобов дол

Уважаеми г-н Манолов,
Уважаеми г-н Загорев,
Уважаеми г-н Димитров,
Уважаеми г-н Атанасов,

Обръщаме се към Вас във връзка с обществения дебат около качеството на въздуха в района на ТЕЦ „Бобов дол“, който се засили след наложената от Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – София принудителна административна мярка по отношение на котел №2 на централата.

Особено обезпокоителни за нас бяха част от позициите, изразени по време на проведената на 27 май 2026 г. среща в Община Бобов дол с участието на представители на синдикалните организации, местната власт, ръководството на предприятието и жители на Големо село. В рамките на дискусиата въпросите за въздействието на замърсяването върху здравето на хората останаха на заден план, а на преден план бяха поставени опасенията, свързани със заетостта и бъдещето на предприятието.

На 11 юни 2026 г. представители на сдружение „Въздух за здраве“ проведоха среща с жителите на Големо село, посветена именно на здравните ефекти от замърсяването на въздуха. По време на нея се запознахме както с многобройните сигнали и притеснения на местните жители, така и с наличните данни за качеството на въздуха в района.

В продължение на години жителите съобщават за силна миризма на сярна, чести епизоди на задимяване, наличие на черен прах по домовете и автомобилите си и притеснения относно въздействието върху тяхното здраве и здравето на техните деца. Същевременно официалните данни показват многократни превишения на нормите за серен диоксид, включително случаи на стойности, достигащи и надхвърлящи праговете за алармиране на населението.

Тези срещи и данни ни показаха, че въпросът за качеството на въздуха в района не може да бъде разглеждан единствено като икономически или енергиен проблем. Той е и въпрос на обществено здраве, който засяга както жителите на Големо село, така и работниците в ТЕЦ „Бобов дол“ и техните семейства.

Призоваваме Ви да се запознаете с тях и да ги имате предвид, когато защитавате работните места в предприятия като ТЕЦ „Бобов дол“ и когато адресирате проблемите на засегнатите граждани. Правото на безопасни условия на труд също заслужава да бъде защитено.

Призоваваме синдикалните организации да заемат ясна позиция в подкрепа на:

1. **Стриктното спазване на всички екологични и здравни норми от ТЕЦ „Бобов дол“.**
2. **Незабавното преустановяване на нерегламентираните емисии в атмосферния въздух.**
3. **Осигуряването на ефективна работа на всички сероочистващи и прахоуловителни съоръжения, така че дейността на централата да не застрашава здравето на работниците и местното население.**
4. **Постоянен, независим и публичен мониторинг на качеството на въздуха в района на Големо село и района на Бобов дол.**
5. **Регулярно проследяване на здравния статус на работниците и жителите на засегнатите населени места, включително на уязвимите групи.**
6. **Гарантиране на решения, при които никой работник няма да бъде поставян пред избора между своята работа и своето здраве.**

Международните трудови стандарти разглеждат опазването на здравето и безопасността като една от основните функции на синдикалното движение, наред със защитата на заетостта и доходите. През 2022 г. Международната организация на труда (МОТ) призна безопасната и здравословна работна среда за фундаментално право на всеки работник¹, поставяйки я редом до останалите основни трудови права. МОТ изрично подчертава, че синдикатите имат активна роля в изграждането на култура на превенция и в защитата на работниците от рискове за здравето². Научните изследвания също показват, че активното участие на синдикатите е свързано с по-добра защита на здравето и безопасността на работниците, по-малко трудови инциденти и по-високи стандарти за контрол на професионалните рискове^{3,4}.

Поради това считаме, че при наличие на дългогодишни данни и сигнали за замърсяване на въздуха в района на ТЕЦ „Бобов дол“ синдикалните организации имат не само право, но и отговорност да поставят въпроса за защитата на здравето на работниците, техните семейства и местната общност редом с въпроса за запазването на работните места. Призоваваме синдикалните организации да представят пред работниците и местната общност ясна визия за бъдещето на региона и възможностите, които вече съществуват по Териториалния план за справедлив преход.

Замърсяването със серен диоксид (SO₂)

При изгарянето на въглища се отделят замърсители на въздуха като прах, азотни оксиди и серен диоксид. ТЕЦ „Бобов дол“ е единственият индустриален източник на замърсяване със серен диоксид в района на Големо село и Община Бобов дол. Поради тази причина хроничният проблем на района със серния диоксид може да се свърже директно с дейността на ТЕЦ „Бобов дол“.

Серният диоксид е добре проучен рисков фактор за човешкото здраве и дори краткотрайното излагане на повишени концентрации може да предизвика дразнене на очите и дихателните пътища, кашлица, затруднено дишане и пристъпи на бронхоспазъм. Особено уязвими са децата, възрастните хора и хората с астма или други хронични белодробни заболявания. Изследванията показват, че астматиците реагират на значително по-ниски концентрации на серен диоксид в сравнение със здравите хора и при тях рискът от остри симптоми и обостряния е значително по-висок^{5,6}.

---

¹ International Labour Organization. *A safe and healthy working environment is a fundamental principle and right at work*. Geneva: ILO, 2022

² International Labour Organization. *From Prevention to Protection of Workers: The role of Trade Unions*. Geneva: ILO.

³ Chen M. Employee and union inputs into occupational health and safety. *Social Science & Medicine*. 2004;58(7):1317–1327

⁴ U.S. Department of Labor. *How Unions and Unionized Workplaces Improve Health and Safety*. Washington, D.C. Available

⁵ World Health Organization. *WHO Global Air Quality Guidelines*. Geneva: WHO, 2021

⁶ Health Effects Institute. *State of Global Air 2024*

Натрупаните научни доказателства показват, че здравните ефекти на серния диоксид не се изчерпват с краткотрайното дразнене на дихателните пътища. Продължителното излагане на серен диоксид и свързаните с него замърсители от горенето на въглища е свързано с повишен риск от развитие и обостряне на респираторни заболявания, увеличен брой хоспитализации по повод астма и хронична обструктивна белодробна болест, както и с неблагоприятни ефекти върху сърдечно-съдовата система. Научните данни показват, че именно общото замърсяване на въздуха, в което серният диоксид е един от компонентите и индикатори за емисиите от изгаряне на въглища, допринася за повишен риск от исхемична болест на сърцето, инфаркт, инсулт, нарушение на имунната защита и преждевременна смъртност, особено сред уязвимите групи от населението^{7,8,9,10}.

Именно по тази причина в европейското и българското законодателство са определени лимити за замърсяването със серен диоксид – средночасова норма от 350 µg/m³ и среднодневна норма от 125 µg/m³. Законът позволява до 24 превишения на средночасовата норма годишно и до три превишения на среднодневната норма годишно. Има и алармен праг, при който местните власти следва незабавно да уведомят гражданите, а контролните органи да вземат спешни мерки.

Тези лимити са системно нарушавани в Големо село с години. Данните за периода 2019-2025 г. потвърждават, че проблемът е дългогодишен и хроничен. Тези данни са от мобилната измервателна станция (МАС), управлявана от Изпълнителната агенция по околната среда (ИАОС). Тя извършва замервания в средно 60 дни годишно – по предварително изготвен график и при сигнали за замърсяване. Ето колко на брой превишения е установила МАС всяка година, мерейки през около 15% от времето. Това показва, че местното население е изложено на опасно замърсяване, много над законовите лимити за опазване на здравето.

Година	Брой превишения на СЧН за SO ₂ от 350 µg/m ³	Брой превишения на СДН за SO ₂ от 125 µg/m ³	Брой превишения на алармения праг от 500 µg/m ³
2019 г.	47	7	5
2020 г.	35	5	2
2021 г.	92	16	10
2022 г.	6	1	0
2023 г.	16	0	0

⁷ World Health Organization. *Review of evidence on health aspects of air pollution (REVIHAAP Project)*.

⁸ European Environment Agency. *Air Quality in Europe – 2024 Report*

⁹ Brook RD et al. Air Pollution and Cardiovascular Disease: A Statement for Healthcare Professionals. *Circulation*. 2010;121:2331–2378

¹⁰ Newby DE et al. Expert position paper on air pollution and cardiovascular disease. *European Heart Journal*. 2015;36:83–93

2024 г.	30	2	0
2025 г.	30	4	0
2026 г.	5		

От април 2025 г. в Големо село има станция за постоянно измерване, поставена от ТЕЦ „Бобов дол“ – ново изискване в разрешителното ѝ след силно настояване на местната общност. До края на декември 2025 г. тя е регистрирала общо 25 превишения на средночасовата норма за серен диоксид. Анализът на „Грийнпийс“ – България показва, че нито едно от тези превишения не съвпада със засечените от мобилната станция. Това означава, че за 2025 г. в двете станции в Големо село са регистрирани 55 превишения на средночасовата норма за серен диоксид, като и в двете станции са отчетени повече от допустимите по закон 24 превишения.

Замърсяването с прах и фини прахови частици (ФПЧ₁₀)

Замърсяването с прах и фини прахови частици не излиза от нормите толкова често, колкото серния диоксид. То обаче е много по-видимо и местните многократно са се оплаквали от него.

Много често целият район се покрива с плътен слой черен прах – первазите, прането, детската площадка, колите. Местните казват, че всеки ден метат дворовете и чистят первазите от черен прах. Източниците са различни, но са свързани с въглищното производство на ТЕЦ „Бобов дол“. От една страна, този прах идва от купчините въглища, струпани на площадката, подготвени за изгаряне. От друга, понякога идва от т.нар. черно езеро – площадката за временно съхранение на отпадната пепел, която се намира до гробището на Големо село. От трета страна, саждите могат да идват от непречистените емисии, които излизат неорганизирано от цялата сграда на теца, както и от високия комин, използван при разпалване и погасяване на инсталацията.

Прахът невинаги е черен. Местните се оплакват, че понякога всичко е покрито в бял прах. Причината е неправилното функциониране на сероочистващите инсталации, които използват варовик в електрофилтрите си за улавяне на вредните замърсители в отпадните газове. Сероочистките са инсталирани с цел да намалят замърсяването, но при неправилна експлоатация често те практически допринасят за допълнително замърсяване.

Наличната информация не позволява да се направи категоричен извод за точния състав на тези прахови отлагания. Независимо от това, тяхното системно присъствие поражда основателни притеснения сред местната общност и подчертава необходимостта от независими измервания и анализ на произхода и състава на праховите частици.

В заключение бихме искали още веднъж да подчертаем, че обществото не трябва да бъде поставяно пред избора между работа и здраве.

По време на срещите ни с жителите на Големо село многократно чухме, че хората не настояват за затваряне на ТЕЦ „Бобов дол“. Техният въпрос е защо дейността на централата не може да се осъществява при спазване на екологичните изисквания и без да застрашава здравето на местната общност. Искането за чист въздух и за спазване на закона не е искане за затваряне на предприятието. Затова намираме за недопустими послания като „Всички искаме да дишаме чист въздух, но на този етап това не е възможно в средата, в която живеем.“, особено когато идват от синдикални представители и практически защитават хроничен замърсител.

Хората имат право да очакват, че всяко предприятие, независимо от неговото значение за местната икономика, ще работи в съответствие с изискванията за опазване на околната среда и здравето.

Именно затова призоваваме синдикалните организации да използват своя авторитет и влияние не само за защита на работните места, но и за защита на здравето на работниците, техните семейства и местните общности. Убедени сме, че истинската синдикална солидарност означава защита както на труда, така и на живота и здравето на хората.

София,
15.06.2026 г.

С уважение:

Д-р Александър Симидчиев
Сдружение „Въздух за здраве“

Меглена Антонова
„Грийнпийс“ – България